Oponentský posudek
na disertační prácí pana Mgr. LUKÁŠE ZÁDRAPY
Slovnědruhová pružnost v klasické čínštině: Slovesné a příslovečné užití podstatných jmen

Mgr. David Uher, PhD.
Katedra asijských studií
Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci

V úvodu svého posudku bych rád uvedl, že se budu k práci Mgr. Lukáše Zádrapy vyjadřovat především jako sinolog. Pokusím se samozřejmě vyslovit i k problematice obecně jazykovědné, přestože můj odborný zájem se v této oblasti výrazně odlišuje od zájmu Mgr. L. Zádrapy: zatímco jej mimo jiné zajímá kognitivní gramatika klasické čínštiny, můj odborný zájem směřuje spíše k tradiční čínské filologii.

Práce Mgr. L. Zádrapy se zabývá kognitivní gramatikou klasické čínštiny. Téma disertační práce ***Slovnědruhová pružnost v klasické čínštině: Slovesné a příslovečné užití podstatných jmen*** je podle mého názoru zvoleno velmi vhodně a aktuálně. Jak diplomant ve své práci velice výstižně poznamenává, v pramenech čínské provenience je problematika slovnědruhové pružnosti klasické čínštiny přehlížena. Protože kognitivní psychologie je relativně mladý obor a protože studiu klasické čínštiny, respektive gramatiky klasické čínštiny se současně věnuje jen poměrně velmi malé množství západních badatelů, není tato problematika dostatečně prostudována ani evropskými a americkými sinology. Z právě uvedených skutečností je proto zjevné, že v souvislosti s prací Mgr. L. Zádrapy je bez výhrad možné vyloučit jakékoliv pochybnosti o původnosti jím předkládané práce. Disertační práce tedy rozhodně není pouze shrnutím předchozího výzkumu v čínštině a západních jazycích, ale je zajímavým, přínosným a nadmíru precizně zpracovaným příspěvkem ke slovně druhové problematice izolujícího jazyka. Za pozornost stojí mimo jiné i doktorandův velmi příkladný postřeh nad typologickou podobností angličtiny a čínštiny, která tím pádem přibližuje systém čínského jazyka evropskému uživateli více, než jak je na tuto problematiku nahlíženo tradičně. Velice kladně hodnotím i skutečnost, že doktorand podle mého soudu velice moudře omezuje svůj výzkum pouze na jazykový materiál období mezi 5. a 3. stoletím př. n. l.

Co se týče obsahu práce podtrhuji především systémové zpracování tématu a vnitřní provázanost jejích jednotlivých částí. Jasná struktura disertační práce výrazným způsobem usnadňuje orientaci ve velmi přehledně členěném, nicméně však jistě, vzhledem k náročnosti tématu, současně i čtenářsky velmi náročném textu. Bez povšimnutí nemohu ponechat skutečnost, že rozsah práce je značný. I proto si její organizace a především strukturovanosti tak cením. Doktorand nejprve identifikuje základní pojmy, pojmenovává výchozí problémy kognitivní gramatiky a uvádí tak východiska své práce (část II.); bezprostředně následují i výsledky současného vývoje studia problematiky (část III.). Velice zdařilá je zejména doktorandova polemika s disertační prací Zhang Wenguoa, současně se nemohu než identifikovat s doktorandovým popisem výstupů badatelské práce Tamary Nikiforovny Nikitiny. Následující komplexní jazyková analýza (části VI. a VII.) společně s obecně jazykovědnou charakteristikou zkoumaného jazyka (části IV. a V.) jsou nejpřínosnějšími částmi práce, v nichž dochází k aplikaci základních hypotéz na studovaný materiál a k jejich následnému ověření. Spíše než ke slovním druhům se práce vyjadřuje ke kategoriím slov a jejich flexibilitě, a to na základě časově i vědomostně náročného studia materiálu v klasické čínštině. Úspěšné je rovněž vysvětlení Mgr. L. Zádrapa aplikace kognitivní teorie na mrtvý jazyk, když sledování jazykových struktur na rozsáhlém synchronním korpusu umožňuje

uspokojivou rekonstrukci kognitivních procesů. V této souvislosti kladně hodnotím rovněž diplomantovu důslednost a korektnost vůči výsledkům cizí badatelské práce.

Co se týče formy, nemám k práci Mgr. L. Zádrapy zásadní výhrady: disertační práce má vysoce kvalitní grafickou a estetickou úpravu. Jazykovou úroveň práce mohu stěží posoudit, neboť mé znalosti angličtiny zdaleka nedosahují kvalit znalostí Mgr. L. Zádrapy. Současně nemohu nezmínit a neocenit velmi přesnou orientaci Mgr. Zádrapy i v několika dalších jazycích. Kladně hodnotím i doktorandovu práci s literaturou a s dalšími informačními zdroji, dodržení náležitých citačních norem a důslednost jejich uplatňování. Drobné výhrady mám k bibliografii, v níž je např. uvedeno dílo Ferdinanda de Saussurea, ale Noam Chomsky jako zakladatel generativní gramatiky, která položila základy psycholingvistice a tedy i kognitivní gramatice, zde zmíněn není. Současně bych uvítal zmínku o Chao Yuen Renovi: přestože se badatelsky zabýval především moderním jazykem, jeho přínos ve studiu čínské gramatiky je jistě nemenší než Ma Jianzhongův. Doktorand opomíjí práce českých sinologů, které snad mohou být považovány za překonané (např. VOCHALA, Jaromír a Ruzhen Vochalová: ***Einführung in die Grammatik des klassischen Chinesisch.*** Leipzig: Enzyklopädie 1990, 155 s. KALOUSKOVÁ, Jarmila: „Svět zaznamenávaný slovy: Vyjadřovací specifika klasické a moderní čínštiny" in ***Kulturní tradice Dálného východu***. Praha: Odeon 1980, ss. 183-193.), nicméně i tak jsou a zůstávají nedílnou součástí české sinologické tradice, srovnatelnou bezesporu např. s doktorandem v bibliografii uváděnou Krjukovovou učebnicí. Dále v bibliografii nenacházím citace děl Bohuslava Balbína a Jana Amose Komenského, úryvky z nichž jsou použity jako motta práce. Co se týče sinologické literatury obecně, bylo by jistě vhodné zmínit práci Jerryho Normana ***Chinese***, která bezpochyby rovněž formovala, když už ne přímo Mgr. L. Zádrapu, tedy bezesporu jeho učitele, jež v úvodu své práce doktorand zmiňuje. Závěrem už jen opravdové drobnosti: třetí tón se v transkripci *pinyin* neoznačuje obloučkem nýbrž háčkem, iniciální uvozovky se v češtině píší dole a čínská norma zachází s velkými písmeny jinak, než jak s nimi nakládá diplomant (viz UDC 003.23.05 A14 GB 3259-89 ***Transliterating rules of Chinese phonetic Alphabet on titles for books and periodicals in Chinese***). Na druhou stranu je třeba v zájmu objektivity podotknout, že ačkoliv se tak diplomant odchyluje od normy, nepostrádá jeho verze standardního přepisu systém a logiku.

Doktorand na základě výzkumu, s využitím bohatého dokladového materiálu a vědeckých metod prokazuje ve své práci schopnost a připravenost k samostatné teoretické práci a k řešení praktických problémů svého oboru. Práci považuji za obsahově i formálně velice zdařilou, vědecky přínosnou a to nejen samotným tématem, které je s takovou erudicí zpracováváno zřídka. Disertační prací Mgr. L. Zádrapa prokazuje schopnost zpracovat zvolený odborný problém s mezioborovým přístupem a závěry. Na základě analýzy rozsáhlého jazykového materiálu doktorand popisuje zásadní jevy gramatiky klasické čínštiny. Jedná se proto o kvalitní odborné dílo, které nejen že koriguje komplex našich vědomostí o vývoji čínského jazyka, ale přináší současně i celou řadu nových postřehů a poznatků doplňující naše znalosti o klasické čínštině jak v našem tak i celosvětovém sinologickém kontextu.

Práce Mgr. Lukáše Zádrapy ***Slovnědruhová pružnost v klasické čínštině: Slovesné a příslovečné užití podstatných jmen*** z výše uvedených důvodů podle mého názoru splňuje požadavky kladené na disertační práci a doporučuji ji proto k obhajobě před oborovou komisí. Současně navrhuji udělit Mgr. Lukáši Zádrapovi titul *philosophiae doctor* (Ph.D.).

v Olomouci, 27. listopadu 2009